

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

13. märts 2019*

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Sisserändepoliitika – Perekonna taasühinemise õigus – Direktiiv 2003/86/EÜ – Väljajätmine direktiivi kohaldamisalast – Artikli 3 lõike 2 punkt c – Täiendava kaitse saajate väljajätmine – Perekonna taasühinemise õiguse laiendamine nendele isikutele riigisisese õigusega – Euroopa Kohtu pädevus – Artikli 11 lõige 2 – Peresuhet tõendavate ametlike dokumentide puudumine – Selgitused, mida ei peeta piisavalt usutavaks – Liikmesriikide ametiasutuste kohustus teha täiendavad toimingud – Piirid

Kohtuasjas C-635/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlemi (Haagi esimese astme kohus, Haarlemi kohtumaja, Madalmaad) 14. novembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, menetluses

E

versus

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev (ettekandja), kohtunikud T. von Danwitz, M. Berger, C. Vajda ja P. G. Xuereb,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikku menetlust ja 17. oktoobri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- E, esindajad: *advocaat* M. L. van Riel ja *advocaat* C. J. Ullersma,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja C. S. Schillemans,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Wils ja C. Cattabriga,

olles 29. novembri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT 2003, L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/06, lk 224) artikli 3 lõike 2 punkti c ja artikli 11 lõiget 2.
- 2 Taotlus esitati kohtuvaidluse raames, mille pooled on Sudaanis elav Eritrea kodakondsuses alaealine E ja Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (julgeoleku ja justiitsküsimuste riigisekretär, Madalmaad; edaspidi „riigisekretär“) ning mis käsitleb sellise perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmist riigisekretäri poolt, mille esitas E kohta A, kes on Madalmaades täiendava kaitse saajast Eritrea kodanik, kes väidab end olevat E tädi ja eestkostja.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/86

- 3 Direktiivi 2003/86 põhjenduses 8 on märgitud:

„Eraldi tähelepanu tuleks pöörata pagulaste olukorrale, arvestades põhjusi, mille tõttu nad on sunnitud oma riigist põgenema ja mis takistas neid seal normaalset pereelu elamast. Seepärast tuleks perekonna taasühinemise õiguse kasutamiseks kehtestada soodsamad tingimused.“

- 4 Direktiivi 2003/86 I peatükki „Üldsätted“ kuuluv artikkel 2 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis:

- a) *kolmanda riigi kodanik* – isik, kes ei ole liidu kodanik asutamislepingu artikli 17 lõike 1 tähenduses;
- b) *pagulane* – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on tunnistatud pagulaseks Genfi 28. juuli 1951. aasta pagulasseisundi konventsiooni, muudetud New Yorgis 31. jaanuaril 1967 allakirjutatud protokolliga, tähenduses;
- c) *perekonna taasühinemist taotlev isik* – kolmanda riigi kodanik, kes elab seaduslikult liikmesriigis ja kes taotleb oma pereliikmete taasühinemist temaga või kelle pereliikmed taotlevad taasühinemist temaga;
- d) *perekonna taasühinemine* – liikmesriigis seaduslikult elava kolmanda riigi kodaniku pereliikmete sisenemine sellesse liikmesriiki ja seal elamine, et perekond jääks kokku, olenemata sellest, kas peresuhted tekkisid enne või pärast kõnealuse kolmanda riigi kodaniku sisenemist sellesse liikmesriiki;
- e) *elamisluba* – liikmesriigi ametiasutuste poolt [...] väljastatav luba selle kohta, et kolmanda riigi kodanik tohib seaduslikult viibida selle liikmesriigi territooriumil;

[...]“.

5 Samuti direktiivi I peatükki kuuluv artikkel 3 sätestab:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse, kui perekonna taasühinemist taotleval isikul on liikmesriigi väljastatud ühe- või mitmeaastase kehtivusajaga elamisluba ja samas on tal põhjust eeldada, et ta saab alalise elamisõiguse, kui tema pereliikmed on kolmandate riikide kodanikud, nende õiguslikust seisundist olenemata.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata, kui perekonna taasühinemist taotleb isik:

[...]

c) tohib liikmesriigis elada mõne teise kaitsevormi alusel vastavalt liikmesriikide rahvusvahelistele kohustustele, siseriiklikele õigusaktidele või tavadele või taotleb elamisluba samal alusel ning ootab otsust oma seisundi kohta.

[...]

5. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide võimalusi soodsamate sätete vastuvõtmisel või säilitamisel.“

6 Direktiivi 2003/86 II peatükki „Pereliikmed“ kuuluva artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid lubavad vastavalt käesolevale direktiivile ning IV peatükis sätestatud tingimustele oma territooriumile siseneda ja seal elada järgmistel pereliikmetel:

[...]

c) perekonna taasühinemist taotleva isiku alaealised lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui perekonna taasühinemist taotleb isik on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel. [...]

[...]

Käesolevas artiklis osutatud alaealised lapsed peavad olema asjaomase liikmesriigi õiguse järgest täiseast nooremad ning vallalised.

[...]“.

7 Direktiivi III peatükis „Taotluste esitamine ja läbivaatamine“ sisalduv artikkel 5 näeb ette:

„1. Liikmesriigid määravad kindlaks, kas perekonna taasühinemise õiguse kasutamiseks esitatava taotluse tema territooriumile sisenemise ja seal elamise kohta esitab kõnealuse liikmesriigi pädevatele asutustele perekonna taasühinemist taotleb isik või tema pere liige või liikmed.

2. Taotlusele tuleb lisada peresuhteid ning artiklites 4 ja 6 ning vajaduse korral artiklites 7 ja 8 sätestatud tingimuste täidetust tõendavad dokumendid ning pereliikme(te) reisidokumentide tõestatud koopiad.

Liikmesriigid võivad selleks, et koguda tõendeid peresuhte olemasolu kohta, vestelda vajaduse korral perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema pereliikmetega ning viia läbi muid vajalikke uurimisi.

[...]

4. Liikmesriigi pädevad asutused teatavad taotluse esitajale oma otsusest kirjalikult võimalikult kiiresti ja igal juhul hiljemalt üheksa kuud pärast taotluse esitamise kuupäeva.

Taotluse läbivaatamise keerukusega seotud erandlikel asjaoludel võib esimeses lõigus osutatud tähtaega pikendada.

Eitav otsus tuleb põhjendada. Esimeses lõigus ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.

5. Taotluse läbivaatamisel võtavad liikmesriigid piisavalt arvesse alaealiste laste parimaid huvisid.“

8 Direktiivi V peatükis „Pagulaste perekondade taasühinemine“ sisalduva artikli 10 lõikes 2 on märgitud:

„Liikmesriigid võivad perekonna taasühinemise loa anda muudele kui artiklis 4 osutatud pereliikmetele, kui nad on pagulase ülalpidamisel.“

9 Samasse direktiivi 2003/86 V peatükki kuuluvas artiklis 11 on täpsustatud:

„1. Artiklit 5 kohaldatakse taotluse esitamise ja läbivaatamise suhtes vastavalt käesoleva artikli lõikele 2.

2. Kui pagulasel ei ole võimalik esitada peresuhet tõendavaid ametlikke dokumente, võtavad liikmesriigid arvesse muid tõendeid selle suhte olemasolu kohta, mida tuleb hinnata kooskõlas siseriikliku õigusega. Eitavat otsust ei tohi rajada üksnes tõendavate dokumentide puudumisele.“

10 Direktiivi artiklid 16–18 kuuluvad VII peatükki „Karistused ja õiguskaitsevahendid“.

11 Direktiivi artikli 16 lõige 2 sätestab:

„Liikmesriigid võivad perekonnaga taasühinemiseks nende territooriumile sisenemise ja seal elamise taotluse rahuldamata jätta või vajaduse korral pereliikme elamisloa tühistada või selle pikendamisest keelduda samuti siis, kui tõendatakse, et:

a) on kasutatud väärta või eksitavat teavet, vale- või võltsdokumente, sooritatud pettusena kvalifitseeritav muu õiguserikkumine või kasutatud muid ebaseaduslikke vahendeid;

[...]“.

12 Direktiivi artiklis 17 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad perekonna taasühinemise taotluste rahuldamata jätmisel või elamislubade tühistamisel või nende pikendamisest keeldumisel või taasühinemist taotleva isiku või tema pereliikmete riigist välja saatmisel asjakohaselt arvesse isiku peresuhete laadi ja kestust ning tema liikmesriigis elamise kestust, ning samuti pere-, kultuuri- ja ühiskonnasidemete olemasolu tema päritolumaaga.“

Suunised direktiivi 2003/86 kohaldamiseks

13 Komisjoni 3. aprilli 2014. aasta teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: Suunised perekonna taasühinemise õigust käsitleva direktiivi 2003/86/EÜ kohaldamiseks (COM(2014) 210; edaspidi „suunised“) sisaldab järgmisi lõike:

„[...]“

3. Taotluse esitamine ja läbivaatamine

[...]

3.2. Tõendavad dokumendid

Vastavalt artikli 5 lõikele 2 tuleb perekonna taasühinemise taotlusele lisada:

a) peresuhteid tõendavad dokumendid;

[...]

Liikmesriikidel on teatav kaalutlusruum, et otsustada selle üle, kas on asjakohane ja vajalik kontrollida peresuhete tõendamist vestluse või muude uurimismeetodite, sh DNA testi kaudu. Asjakohasuse ja vajaduse kriteeriumitest võib järeldada, et sellised uurimismeetodid ei ole lubatud, kui peresuhete tõendamiseks on muid sobivaid ja vähem piiravaid meetodeid. Iga taotlust, sellele lisatud tõendavaid dokumente ning vestluse ja muude uurimismeetodite asjakohasust ja vajadust tuleb hinnata iga juhtumi puhul eraldi.

[...]

6. Rahvusvahelise kaitse saajate perekonna taasühinemine

6.1. Pagulased

[...]

Komisjon rõhutab, et V peatüki sätteid tuleb tõlgendada kooskõlas artikli 5 lõikes 5 ja artiklis 17 sätestatud põhimõtetega. Seega peavad liikmesriigid pagulaste taasühinemise taotluste läbivaatamisel hindama iga juhtumi puhul kõiki kaalul olevaid huvisid tasakaalustatult ja mõistlikult, võttes samas piisavalt arvesse alaealiste laste parimaid huvisid [...]. Otsust ei tohi langetada üksnes ühe teguri põhjal; kõiki tegureid tuleb kaaluda üksnes ühena paljudest asjakohastest teguritest [...]

[...]

6.1.2. Ametlike tõendavate dokumentide puudumine

Artikliga 11 sätestatakse, et artiklit 5 kohaldatakse taotluse esitamise ja läbivaatamise suhtes, kohaldades peresuhete tõendavaid ametlikke dokumente käsitlevat erandit vastavalt artikli 11 lõikele 2. Seega võib liikmesriik kooskõlas artikli 5 lõikega 2 võtta peresuhte tõendamisel arvesse tõendavaid dokumente ning kui see on asjakohane ja vajalik, korraldada vestlusi või kasutada muid uurimisvorme.

Samas näitab nende pagulaste olukord, kes olid sunnitud oma riigist põgenema, et sageli on pagulastel või nende pereliikmetel võimatu või ohtlik ametlikke dokumente esitada või oma päritoluriigi diplomaatilise või konsulaaresindusega ühendust võtta.

Artikli 11 lõikes 2 sätestatakse selgesõnaliselt ja ilma kaalutlusõiguseta, et tõendavate dokumentide puudumine ei tohi olla taotluse tagasilükkamise otsuse ainus põhjus ja liikmesriigid on sellisel juhul kohustatud võtma arvesse muid tõendeid peresuhte olemasolu kohta. Kuna selliseid muid tõendeid tuleb hinnata vastavalt liikmesriigi õigusaktidele, on liikmesriikidel teatav kaalutlusruum. Samas peaksid liikmesriigid kehtestama nende tõendite nõuete kohta selged eeskirjad. Muud tõendid peresuhete kohta hõlmavad näiteks taotleja kirjalikke ja/või suulisi avaldusi, vestlusi pereliikmetega või välisriigis toimuva uurimist. Kõnealuseid avaldusi saab näiteks kinnitada toetavate tõenditega, nagu dokumendid, audiovisuaalsed materjalid, füüsilised materjalid (nt diplomid, raha ülekandmise tõendid jmt) või teadmised konkreetsete asjaolude kohta.

Artiklis 17 sätestatud juhtumipõhise hindamisega nõutakse, et liikmesriigid võtaksid taotleja esitatud tõendeid läbi vaadates arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, sh vanus, haridus, taust, sotsiaalne staatus ja konkreetsed kultuuriaspektid. Komisjon arvestab, et kui pärast muud tüüpi tõendite läbivaatamist püsivad siiski suured kahtlused või on veenvaid pettuse kavatsusele viitavaid tõendeid, võib viimase võimalusena kasutada DNA testi [...] Sellistel juhtudel arvestab komisjon, et liikmesriigid peaksid järgima ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti põhimõtteid DNA testimise kohta [...]

[...]“.

Madalmaade õigus

- 14 Eelotsusetaotlusest nähtub, et direktiiv 2003/86 võeti Madalmaade õiguskorda üle järgmiste õigusaktidega: 2000. aasta välismaalaste seadus (Vreemdelingenwet 2000), 2000. aasta välismaalaste ringkiri (Vreemdelingencirculaire 2000) ja 2000. aasta tööjuhised 2014/9 (Werkinstructie 2014/9).
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Haagi esimese astme kohus, Haarlemi kohtumaja, Madalmaad) täpsustab, et Madalmaade Kuningriik on üle võtnud selle direktiivi V peatüki kõige soodsamad sätted pagulaste perekonna taasühinemise kohta, sealhulgas seal sätestatud vabatahtlikult ülevõtmisele kuuluvad sätted. Eeskätt otsustas Madalmaade Kuningriik kohaldada seda direktiivi täiendava kaitse saajatele, ehkki direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti c kohaselt ei ole direktiiv nende suhtes kohaldatav. Madalmaade seadusandja muutis sel moel direktiivi V peatüki nende olukorra suhtes vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks.
- 16 2000. aasta välismaalaste ringkiri ja tööjuhised 2014/9 käsitlevad eeskätt küsimust, kuidas hinnata tõendeid perekonna taasühinemist taotleva isiku ja selle kolmanda riigi kodaniku peresuhte kohta, kelle kohta perekonna taasühinemise taotlus esitati. Neist nähtub, et riigisekretär rahuldab taotluse, kui on tõendatud, et kolmanda riigi kodanik kuulub tõepoolest perekonna taasühinemist taotleva isiku perekonda.
- 17 Sellega seoses peab perekonna taasühinemist taotlev isik eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tõendama, et asjaomane kolmanda riigi kodanik kuulus tõepoolest tema perekonda enne taasühinemist taotleva isiku saabumist Madalmaadesse ning et see tegelik peresuhe ei ole katkenud. Ehkki perekonna taasühinemist taotlev isik peab põhimõtteliselt perekonda kuulumist tõendama dokumentide abil, on tal siiski selliste dokumentide puudumisel võimalik esitada täiendavat teavet või usutavaid, veenvaid ja ühtseid selgitusi asjaomase kolmanda riigi kodaniku tegeliku kuulumise kohta tema perekonda. Konkreetselt võetakse selle hindamisel, kas alaealine eestkostetav kuulub tõepoolest perekonna taasühinemist taotleva isiku perekonda, arvesse eeskätt põhjust, miks alaealine eestkostetav sellesse perekonda hooldada võeti.
- 18 Lõpetuseks on juhul, kui tegeliku peresuhte olemasolu on võimatu tõendada ametlike dokumentide või DNA analüüsiga, võimalik viia läbi vestlus, mille raames esitatakse identifitseerimist võimaldavad küsimused. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et nii on see eeskätt siis, kui perekonna taasühinemise menetlus hõlmab alaealisi eestkostetavaid.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 19 A ja tema tütar elavad alates 11. märtsist 2015 seaduslikult Madalmaades täiendava kaitse saajatena direktiivi 2003/86 artikli 3 lõike 2 punkti c tähenduses. A esitas 16. aprillil 2015 E kohta pädevatele Madalmaade ametiasutustele perekonna taasühinemise taotluse.

- 20 Ta esitas selle taotluse põhistamiseks Eritrea Vabastusrinde 6. aprilli 2015. aasta avalduse (edaspidi „Vabastusrinde avaldus“), millest tema väitel nähtub, et ta on E tädi ja eestkostja alates tema bioloogiliste vanemate surmast, kui E oli viieaastane. Ta väitis ka seda, et alates nende põgenemisest Eritreast, mis toimus 2013. aastal, kui E oli kümneaastane, elas E temaga koos Sudaanis seni, kuni ta lahkus Madalmaadesse. Praegu elavat E endiselt Sudaanis ning ta olevat paigutatud kasuperekonda.
- 21 Riigisekretär jättis 12. mai 2016. aasta otsusega perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata.
- 22 Ta tugines esiteks sellele, et E ja A peresuhte tegelikkuse tõendamiseks ei olnud esitatud ühtegi tõendavat ametlikku dokumenti; ainus dokument, mis selleks esitati, see tähendab Vabastusrinde avaldus, oli väljastatud lubamatult. Riigisekretär tuvastas järgmiseks, et talle ei esitatud mingeid usutavaid selgitusi selle kohta, miks tõendavaid ametlikke dokumente on võimatu esitada, samas kui Eritrea väljastab seda liiki dokumente, näiteks surmatunnistusi, eestkoste seadmise otsuseid, isikutunnistusi või õpilas- ja üliõpilaskaarte. Riigisekretär lisas lõpetuseks, et asjaoludega arvestades võib perekonna taasühinemise taotluse jätta rahuldamata nii, et ei ole vaja korraldada vestlust E või A-ga, et tuvastada, kas nende peresuhe on tegelik.
- 23 Selle otsuse peale esitatud vaie jäeti 27. oktoobri 2016. aasta kinnitava otsusega rahuldamata.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitati põhikohtuasjas kõne all oleva perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise peale kaebus, milles nõuti vastava otsuse tühistamist; kohtuistung selles asjas toimus 18. mail 2017. Seejärel suunati kohtuasi edasi mitmeliikmelisele koosseisule ning teine kohtuistung toimus 13. septembril 2017.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et selle teise kohtuistungi raames loobus riigisekretär oma väidetest, mis käsitlevad E ja A isikusamasust ning nende kahe vahel bioloogilise sideme olemasolu. Samuti loobus riigisekretär väidetest, et olid jäetud esitamata tõendavad ametlikud dokumendid A eestkoste kohta E suhtes, sest Eritrea õiguse kohaselt on selline eestkoste automaatne. Selle kohtu sõnul tuleneb sellest, et põhikohtuasjas on praeguse seisuga vaidlustatud vaid elemendid, mis käsitlevad E bioloogiliste vanemate surmatunnistuste puudumist ja A poolt selles küsimuses esitatud selgituste usutavust.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi seoses sellega, kuidas tuleb tõlgendada direktiivi 2003/86 artikli 11 lõiget 2, ja eeskätt selles, kas asjaomane liikmesriik on kohustatud „[võtma] arvesse muid tõendeid [pere]suhte olemasolu kohta“ olukorras, kus pagulane ei esita mingeid usutavaid selgitusi selle kohta, miks tal on võimatu esitada tõendavaid ametlikke dokumente.
- 27 Samal kohtul on 18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsuse Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, punktid 53–56) alusel siiski kahtlusi ka selles, kas Euroopa Kohus on pädev vastama sellisele küsimusele põhikohtuasjas; ta juhib tähelepanu sellele, et ehkki A olukord ei kuulu selle direktiivi sätete kohaldamisalasse, sest tegemist on üksnes täiendava kaitse saajaga, on need sätted muudetud sellise olukorra suhtes Madalmaade õigusega vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks.
- 28 Neil asjaoludel otsustas rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (Haagi esimese astme kohus, Haarlemi kohtumaja) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas Euroopa Kohus on [direktiivi 2003/86] artikli 3 lõike 2 punkti c ja 18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsust Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638) arvestades pädev vastama eelotsuse küsimustele, mille on esitanud Madalmaade kohus ja mis käsitlevad selle direktiivi sätete tõlgendamist kohtuvaidluses, mis puudutab täiendava kaitse saaja pereliikme elamisõigust, kui nimetatud direktiiv on Madalmaade õiguses tunnustatud täiendava kaitse saajate suhtes vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks?

2. Kas [direktiivi 2003/86] artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus pagulase esitatud perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmine üksnes sel põhjusel, et pagulane ei ole oma taotlusele lisanud peresuhet tõendavaid ametlikke dokumente,

või

tuleb [direktiivi 2003/86] artikli 11 lõiget 2 tõlgendada nii, et pagulase esitatud perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmine, mida põhjendatakse üksnes peresuhet tõendavate ametlike dokumentide puudumisega, on selle sättega vastuolus ainult siis, kui pagulane on andnud usutava selgituse selle kohta, miks ta ei ole neid tõendavaid dokumente esitanud ja miks ta väidab, et ta neid jätkuvalt esitada ei saa?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel eelotsuse kiirmenetluses.
- 30 Euroopa Kohtu esimene koda otsustas 23. novembril 2017 pärast kohtujuristi ärakuulamist, et seda taotlust ei ole alust rahuldada.
- 31 Euroopa Kohtu president otsustas siiski 27. novembri 2017. aasta otsusega menetleda käesolevat kohtuasja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõike 3 alusel eelisjärjekorras.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 32 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas Euroopa Kohus on ELTL artikli 267 alusel pädev tõlgendama direktiivi 2003/86 artikli 11 lõiget 2 sellises olukorras, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, kus kohus peab tegema lahendi seoses täiendava kaitse saaja poolt esitatud perekonna taasühinemise taotlusega olukorras, kus riigisisene õigus on muutnud nimetatud sätte sellisele olukorrale vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks.
- 33 Direktiivi 2003/86 artikli 3 lõike 2 punktis c on täpsustatud eeskätt seda, et direktiivi ei kohaldata, kui perekonna taasühinemist taotlev isik on kolmanda riigi kodanik, kes tohib liikmesriigis elada mõne teise kaitsevormi alusel vastavalt liikmesriikide rahvusvahelistele kohustustele, riigisisestele õigusaktidele või tavadele.
- 34 Sellest tuleneb, et direktiivi 2003/86 tuleb tõlgendada nii, et seda ei kohaldata A sarnase täiendava kaitse saaja pereliikmetest kolmandate riikide kodanike suhtes (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, punkt 33).
- 35 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb siiski, et Euroopa Kohus on pädev lahendama liidu õiguse sätteid puudutavaid eelotsusetaotlusi olukorras, kus põhikohtuasja faktilised asjaolud ei ole küll vahetult liidu õiguse kohaldamisalas, kuid liidu õigusnormid on riigisisese õigusega muudetud kohaldatavaks seeläbi, et riigisiseses õiguses on viidatud nende sisule (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, punkt 34 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Sellises olukorras on Euroopa Liidul nimelt kindel huvi selle vastu, et lahknevate tõlgenduste vältimiseks tulevikus tõlgendataks liidu õigusest üle võetud sätteid ühetaoliselt (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, punkt 35 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 37 Kui riigisisene õigus on muutnud liidu õigusnormid viimaste kohaldamisalasse mittekuuluvate olukordade suhtes vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks, on liidu õigusnormide tõlgendamine sellistes olukordades Euroopa Kohtu poolt seega põhjendatud, et tagada nende olukordade ja liidu õigusnormide kohaldamisalasse kuuluvate olukordade ühesugune kohtlemine (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, punkt 36 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Käesoleval juhul täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes on ainsana pädev tõlgendama riigisisest õigust ELTL artiklis 267 ette nähtud kohtutevahelise koostöö süsteemi raames (vt analoogia alusel 7. novembri 2018. aasta kohtuotsus K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, punkt 37 ning seal viidatud kohtupraktika), et Madalmaade seadusandja otsustas tagada täiendava kaitse saajatele direktiivis 2003/86 ettenähtust soodsama kohtlemise, kohaldades nende suhtes selles direktiivis pagulaste puhul ette nähtud eeskirju. Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldas sellest, et ta on Madalmaade õiguse alusel kohustatud kohaldama põhikohtuasjas direktiivi artikli 11 lõiget 2.
- 39 Neil tingimustel tuleb asuda seisukohale, et Madalmaade õigus muutis selle sätte vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks selliste olukordade suhtes nagu see, mis on kõne all põhikohtuasjas, ja et seega on liidul kindel huvi selle vastu, et Euroopa Kohus teeks eelotsusetaotluse kohta otsuse (vt analoogia alusel 7. novembri 2018. aasta kohtuotsus K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, punkt 38).
- 40 Euroopa Kohus on nimelt juba otsustanud, et kui käesoleva kohtuotsuse punktis 37 nimetatud tingimus on täidetud, võib tal olla pädevus ka olukordades, mis on liidu õigusakti kohaldamisalast sõnaselgelt välja jäetud (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus C ja A, C-257/17, EU:C:2018:876, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Selles kontekstis ei oleks mõistlik see, et Euroopa Kohtu pädevus varieerub vastavalt sellele, kas asjakohase sätte kohaldamisala on piiritletud mingi positiivse määratluse või teatavate erandite kehtestamise teel, sest neid kahte normitehnilist võtet võib kasutada vahet tegemata (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus C ja A, C-257/17, EU:C:2018:876, punkt 39).
- 42 Kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tema kahtlused Euroopa Kohtu pädevuses tulenevad 18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsusest Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638), siis on lisaks oluline märkida, et selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasja iseloomustasid eripärad, mida põhikohtuasjas ei esine (vt analoogia alusel 7. novembri 2018. aasta kohtuotsus C ja A, C-257/17, EU:C:2018:876, punktid 41–43).
- 43 Eeltoodud arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et Euroopa Kohus on ELTL artikli 267 alusel pädev tõlgendama direktiivi 2003/86 artikli 11 lõiget 2 sellises olukorras, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, kus eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema lahendi seoses täiendava kaitse saaja poolt esitatud perekonna taasühinemise taotlusega olukorras, kus riigisisine õigus on muutnud nimetatud sätte sellisele olukorrale vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks.

Teine küsimus

- 44 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2003/86 artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus perekonna taasühinemist taotleb isik, kes on saanud täiendava kaitse seisundi, on esitanud perekonna taasühinemise taotluse alaealise kohta, kelle tädi ja väidetavalt ka eestkostja ta on ning kes elab kolmandas riigis pagulasena ja perekondlike sidemeteta, on nimetatud sättega vastuolus see, kui taotlus jäetakse rahuldamata üksnes põhjusel, et perekonna taasühinemist taotleb isik ei ole esitanud ametlikke dokumente, mis tõendaksid alaealise bioloogiliste vanemate surma ja seeläbi kõnealuse isiku ja alaealise peresuhte tegelikkust, ning samuti see, kui pädevad ametiasutused ei pea perekonna taasühinemist taotleva isiku poolt selliste dokumentide esitamise võimatuse põhjendamiseks esitatud

selgitusi usutavaks ainuüksi olukorda päritoluriigis käsitleva üldise teabe alusel, võtmata arvesse perekonna taasühinemist taotleva isiku ja alaealise konkreetset olukorda ega spetsiifilisi raskusi, millega nad endi sõnul enne ja pärast oma päritoluriigist põgenemist silmitsi seisid.

Direktiiviga 2003/86 taotletav eesmärk

- 45 Sellega seoses tuleb märkida, et direktiiviga 2003/86 taotletakse eesmärki soodustada perekonna taasühinemist ning soovitakse lisaks anda kaitse kolmandate riikide kodanikele ja eeskätt alaealistele (vt selle kohta 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 69).
- 46 Kõnealuse direktiivi artikli 4 lõige 1 paneb selles kontekstis liikmesriikidele täpsed positiivsed kohustused, millele vastavad selgelt määratletud subjektiivsed õigused. Samas direktiivis määratletud juhtudel paneb direktiiv liikmesriikidele kohustuse, jätmata neile kaalutusõigust, lubada perekonna taasühinemist taotleva isiku teatavatel pereliikmetel perekonnaga taasühineda (27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 60, ja 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 70).
- 47 Perekonna taasühinemist taotleva isiku nende pereliikmete hulgas, kellele asjaomane liikmesriik peab lubama oma territooriumile siseneda ja seal elada, on direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 punkti c kohaselt „perekonna taasühinemist taotleva isiku alaealised lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui perekonna taasühinemist taotlev isik on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel“.
- 48 Direktiivi 2003/86 artikli 10 lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid perekonna taasühinemise loa anda muudele kui selle direktiivi artiklis 4 osutatud pereliikmetele, kui nad on pagulase ülalpidamisel.
- 49 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustas selle kohta, et Madalmaade õigus lubab perekonnaga taasühineda alaealistel eestkostetavatel, kellega perekonna taasühinemist taotleval isikul on tegelik peresuhe, ning et Madalmaade ametiasutused on kohustatud andma loa taotletud perekonna taasühinemiseks, kui on tõendatud, et perekonna taasühinemist taotleva isiku ja alaealise eestkostetava vahel on tegelik peresuhe.
- 50 Kuivõrd E on A väitel tema eestkostel olev alaealine, siis võib põhikohtuasjas kõne all olev perekonna taasühinemise taotlus olla hõlmatud vähemalt direktiivi 2003/86 artikli 10 lõikes 2 nimetatud olukorraga, ja kui see nii ongi, siis on Madalmaade ametiasutused käesoleval juhul Madalmaade õiguse alusel kohustatud andma loa taotletud perekonna taasühinemiseks.
- 51 Seega tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 38 toodutega analoogsetel põhjustel asuda seisukohale, et Madalmaade õigus on muutnud selle direktiivi artikli 11 kohaldatavaks sellise olukorra suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

Perekonna taasühinemise taotluse läbivaatamine pädevate riigisiseste asutuste poolt

- 52 Seoses sellega, kuidas pädevad riigisisemed ametiasutused vaatavad läbi taotlused, tuleb märkida, et nii direktiivi 2003/86 artikli 5 lõikest 2 kui ka artikli 11 lõikest 2 tuleneb, et neil asutustel on kaalutusruum eeskätt selle tuvastamisel, kas peresuhe on olemas või mitte; viimast tuleb hinnata riigisisese õiguse alusel (vt selle kohta 27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 59, ja 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 74).

- 53 Ent liikmesriigid ei tohi kasutada neile antud kaalutusruumi viisil, mis seaks ohtu direktiivi 2003/86 eesmärgi saavutamise ja kahjustaks direktiivi kasulikku mõju. Nagu nähtub selle direktiivi põhjendusest 2, austab direktiiv põhiõigusi ning peab kinni põhimõtetest, mida tunnustab Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) (vt selle kohta 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punktid 74 ja 75).
- 54 Järelikult ei pea liikmesriigid mitte ainult tõlgendama oma riigisisest õigust kooskõlas liidu õigusega, vaid lisaks hoolitsema selle eest, et nad ei tugine teisele õiguse teksti sellisele tõlgendusele, mis toob kaasa vastuolu liidu õiguskorras kaitstavate põhiõigustega (vt selle kohta 27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 105; 23. detsembri 2009. aasta kohtuotsus Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punkt 34, ja 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 78).
- 55 Harta artiklit 7, mis tunnustab õigust era- ja perekonnaelu austamisele, tuleb aga tõlgendada koostoimes harta artikli 24 lõikes 2 tunnustatud kohustusega võtta arvesse lapse huve ning arvestades harta artikli 24 lõikes 3 nimetatud lapse vajadust säilitada regulaarsed isiklikud suhted oma mõlema vanemaga (27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 58).
- 56 Sellest tuleneb, et direktiivi 2003/86 sätteid tuleb tõlgendada ja kohaldada, võttes arvesse harta artiklit 7 ja artikli 24 lõikeid 2 ja 3; see nähtub lisaks ka kõnealuse direktiivi põhjendusest 2 ja artikli 5 lõikest 5, mis panevad liikmesriikidele kohustuse vaadata asjaomased perekonna taasühinemise taotlused läbi asjaomaste laste huve arvestades ja perekonnaelu soodustades (6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 80).
- 57 Sellega seoses tuleb täheldada, et pädevad riigisisised ametiasutused peavad hindama kõiki kaalul olevaid huve tasakaalustatult ja mõistlikult, võttes eriti arvesse asjaomaste laste huve (6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 81).
- 58 Lisaks tuleb arvesse võtta direktiivi 2003/86 artiklit 17, mis kohustab perekonna taasühinemise taotlused läbi vaatama individuaalselt (9. juuli 2015. aasta kohtuotsus K ja A, C-153/14, EU:C:2015:453, punkt 60, ning 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, punkt 43); sellise läbivaatamise raames tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta isiku peresuhte laadi ja tugevust, tema liikmesriigis elamise kestust ja perekondlike, kultuuri- ja sotsiaalsete sidemete olemasolu oma päritolumaaga (27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 64).
- 59 Järelikult peavad pädevad riigisisised ametiasutused direktiivi 2003/86 rakendamisel ja perekonna taasühinemise taotluste läbivaatamisel eeskätt läbi viima individuaalse hindamise, võttes seejuures arvesse kõiki juhtumi asjakohaseid tegureid, ning pöörates vajaduse korral erilist tähelepanu asjaomaste laste huvidele ning perekonnaelu soodustamisele. Nõutud läbivaatamise ulatust ja põhjalikkust võivad mõjutada eeskätt sellised tegurid nagu asjaomaste laste vanus, nende olukord päritoluriigis ja see, kuivõrd nad sõltuvad vanematest (vt selle kohta 27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 56). Nagu on täpsustatud suuniste punktis 6.1, ei tohi igal juhul otsust langetada automaatselt üksnes ühe teguri põhjal.

Perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema selle pereliikme kohustused, kelle kohta perekonna taasühinemise taotlus esitati

- 60 Perekonna taasühinemist taotleval isikul ja tema pereliikmel, kelle kohta perekonna taasühinemise taotlus esitati, lasuvate kohustuste kohta tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2003/86 artikli 5 lõike 2 esimesele lõigule tuleb sellisele taotlusele lisada eeskätt „peresuhteid tõendavad dokumendid“. Direktiivi artikli 11 lõikes 2 on täpsustatud, et need tõendavad dokumendid peavad olema „ametlikud“ ning et

nende puudumisel „võtavad liikmesriigid arvesse muid tõendeid selle suhte olemasolu kohta“. Direktiivi artikli 5 lõike 2 teises lõigus on sätestatud, et „[l]iikmesriigid võivad selleks, et koguda tõendeid peresuhte olemasolu kohta, vestelda vajaduse korral perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema pereliikmetega ning viia läbi muid vajalikke uurimisi“.

- 61 Ent nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 57 ja 71, tuleneb nendest sätetest, et nii perekonna taasühinemist taotlev isik kui ka tema pereliige, kelle kohta on esitatud perekonna taasühinemise taotlus, peavad tegema pädevate riigisiseste asutustega koostööd eelkõige selleks, et teha kindlaks nende isikusamasus, nende peresuhte olemasolu ning taotlust õigustavad põhjused; see tähendab, et nad peavad võimaluste piires esitama nõutud tõendavad dokumendid ning vajaduse korral küsitud selgitused ja teabe (vt analoogia alusel 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus K, C-18/16, EU:C:2017:680, punkt 38).
- 62 See koostöö tegemise kohustus eeldab seega, et perekonna taasühinemist taotlev isik ja tema pereliige, kelle kohta on esitatud perekonna taasühinemise taotlus, peavad esitama kõik tõendid, mis on nende väidetava peresuhte tegelikkuse hindamisel asjakohased, ent samas ka seda, et nad vastavad küsimustele ja palvetele, mille pädevad ametiasutused neile sellega seoses edastavad, on nende ametiasutuste käsutuses vestluste ja muude uurimiste huvides ning selgitavad, kui neil ei ole võimalik esitada peresuhet tõendavaid ametlikke dokumente, miks see on neil võimatu.

Esitatud tõendite ja avalduste analüüs

- 63 Seoses sellega, kuidas pädevad riigisisised ametiasutused hindavad perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema pereliikme, kelle kohta on esitatud perekonna taasühinemise taotlus, esitatud tõendite, avalduste või selgituste tõendusjõudu või usutavust, tuleb märkida, et nõutud individuaalne hindamine kohustab neid ametiasutusi võtma arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, sealhulgas perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema asjaomase pereliikme vanust, sugu, haridust, päritolu ja sotsiaalset staatust ning konkreetseid kultuuriaspekte, nagu on täpsustatud ka suuniste punktis 6.1.2.
- 64 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 65, 66, 77, 79 ja 81, tuleneb sellest, et esitatud tõendeid, avaldusi ja selgitusi tuleb ühelt poolt hinnata objektiivselt, lähtudes asjakohasest, objektiivsest, usaldusväärsest, täpsest ja ajakohastatud nii üldisest kui ka spetsiifilisest teabest olukorra kohta päritoluriigis, sealhulgas eeskätt teabest seadusandluse seisuga ja selle kohta, kuidas õigust kohaldatakse, haldusasutuste toimimise ja vajaduse korral selle riigi teatavaid paiku või teatavaid isikutegruppe mõjutavate puuduste kohta.
- 65 Teiselt poolt peavad riigisisised asutused arvesse võtma ka perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema pereliikme, kelle kohta on esitatud perekonna taasühinemise taotlus, isiksust, konkreetset olukorda ja spetsiifilisi raskusi, millega ta silmitsi seisab, mistõttu nõuded, mis võidakse seada seoses perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema pereliikme esitatud tõendite tõendusjõu või usutavusega – eeskätt selle tõendamiseks, et peresuhte kohta on võimatu esitada tõendavaid ametlikke dokumente –, peavad olema proportsionaalsed ning sõltuma nii nende raskuste laadist kui ka suurusest, millega ta silmitsi seisab.
- 66 Direktiivi 2003/86 põhjenduse 8 kohaselt tuleb pagulaste olukorrale pöörata nimelt erilist tähelepanu, arvestades põhjusi, mille tõttu nad olid sunnitud oma riigist põgenema ja mis takistasid neid seal normaalset pereelu elamast. Nagu on täpsustatud ka suuniste punktis 6.1.2, tähendab pagulaste eriline olukord seda, et sageli on pagulastel või nende pereliikmetel võimatu või ohtlik ametlikke dokumente esitada või oma päritoluriigi diplomaatilise või konsulaaresindusega ühendust võtta.

- 67 Lisaks sellele tuleneb eespool toodud kaalutlustest, et kui perekonna taasühinemist taotlev isik ei täida ilmselgelt oma koostöökohustust või kui pädevate riigisiseste asutuste käsutuses olevatest objektiivsetest elementidest tuleneb selgelt, et perekonna taasühinemise taotlus on petturlik, on neil riigisisestel ametiasutustel õigus jätta taotlus rahuldamata.
- 68 Teisipidi tuleb selliste asjaolude puudumisel peresuhte kohta tõendavate ametlike dokumentide puudumist ja selles osas esitatud selgituste võimalikku ebausutavust käsitada lihtsate teguritena, mida tuleb võtta arvesse juhtumi kõigi asjakohaste tegurite individuaalsel hindamisel ja mis ei vabasta pädevaid riigisiseseid ametiasutusi direktiivi 2003/86 artikli 11 lõikes 2 ette nähtud kohustusest võtta arvesse muid tõendeid.
- 69 Nagu on märgitud ka suuniste punktis 6.1.2, näeb selle direktiivi artikli 11 lõige 2 sõnaselgelt ning selles osas kaalutusõigust jätmata ette, et tõendatavate dokumentide puudumine ei tohi olla taotluse rahuldamata jätmise ainus põhjus, ja kohustab liikmesriike võtma sellisel juhul arvesse muid tõendeid peresuhte olemasolu kohta.

Selle vastavus, kuidas riigisekretär vaatas läbi põhikohtuasjas kõne all oleva taotluse, direktiivi 2003/86 nõuetele

- 70 Käesoleval juhul asus riigisekretär oma 12. mai 2016. aasta ja 27. oktoobri 2016. aasta otsustes eeskätt seisukohale, et A ei olnud esitanud ühtegi tõendavat ametlikku dokumenti E vanemate surma ega selle kohta, et ta on alaealise lapse eestkostja; samuti ei esitanud ta usutavat selgitust, miks tal ei ole võimalik selliseid tõendeid esitada, samas kui riigisekretäri sõnul oli Eritreas võimalik sellised dokumente saada.
- 71 Vaidlust ei ole siiski selles, et 13. septembril 2017 eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimunud kohtuistungil loobus riigisekretär oma vastuväitest A-l E suhtes olevat eestkostet käsitlevate tõendavate ametlike dokumentide puudumise kohta, olles tuvastanud, et Eritrea õiguse kohaselt on selline eestkoste automaatne.
- 72 Sellest tuleneb, et põhikohtuasjas kõne all oleva perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise aluseks on nüüd vaid E bioloogiliste vanemate surmatunnistuste puudumine ja A poolt selles küsimuses esitatud selgituste ebausutavus.
- 73 Euroopa Kohtu istungil väitis Madalmaade valitsus, et on vaja tõendada E bioloogiliste vanemate surma, et välistada lapseröövi või koguni orjakauplemise võimalust.
- 74 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist, tuleb aga asuda esiteks seisukohale, et Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ei nähtu, et A oleks kuidagi rikkunud oma koostöökohustust. Nimelt ei ole vaidlust selles, et A vastas kõigile küsimustele ja palvetele, mille riigisekretär talle haldusmenetluse raames esitas, ning et eeskätt tõi ta välja põhjused, miks temal ja E-l ei olnud tema arvates võimalik esitada peresuhet tõendavaid ametlikke dokumente, mida see ametiisik nõudis.
- 75 Selle kohta nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et A väitis esiteks, et Eritreas ei kuulu surmatunnistuste väljastamine mitte Asmara (Eritrea) perekonnaseisu talituste, vaid kohalike omavalitsusüksuste pädevusse, kelle puhul väljastamismenetlus on tema sõnul pealegi paiguti väga erinev. Järgmiseks rõhutas A, et tal ei ole kunagi selliseid tunnistusi olnud, sest ta on pärit väikesest külast, ta väljus oma majast vaid siis, kui see oli tõesti vajalik, ning surmatunnistuste valdamine ei olnud tavapärane. Lõpetuseks on tema väitel praegu neid tunnistusi võimatu saada, sest tema ja E lahkusid Eritreast ebaseaduslikult, mistõttu selliste tunnistuste taotlemine kohapealsete tuttavate kaudu oleks tinginud nende muutumise võimalike „diasporaa aktsioonide“ sihtmärgiks ning oleks põhjustanud nende Eritreasse jäänud perekonnale ohte ning riski maksta „diasporaa maksu“.

- 76 Teiseks nähtub sellest samast toimikust, et riigisekretär võttis A esitatud selgituste usutavuse analüüsimisel küll arvesse Eritrea olukorra kohta kättesaadavat üldist teavet, ent ei ole selgelt näha, et ta oleks võtnud arvesse seda, kuidas asjaomaseid õigusnorme kohaldatakse, ega seda, et selle riigi perekonnaseisu talituste toimimine sõltub vastavalt olukorrale eri paikadele omasest kontekstist. Lisaks sellele ei võimalda kõnealune toimik ka kontrollida, kas – ja vajaduse korral millises ulatuses – võttis riigisekretär arvesse A ja E isiksust ja konkreetset olukorda ning samuti spetsiifilisi raskusi, millega nad endi sõnul enne ja pärast oma päritoluriigist põgenemist silmitsi seisisid.
- 77 Kolmandaks ei nähtu Euroopa Kohtu käsutuses oleva toimiku ühestki elemendist, et riigisekretär oleks võtnud arvesse E vanust, asjaolu, et ta on pagulasena Sudaanis, see on riigis, kus ta on A antud teabe kohaselt paigutatud kasuperesse, millega tal ei ole mingeid perekondlikke sidemeid, või selle lapse huve, nagu need sellistel asjaoludel oleksid. Kui A väited osutuvad tõeks, võib põhikohtuasjas kõne all oleva perekonna taasühinemise taotluse rahuldamine olla aga ainus vahend tagada E-le võimalus kasvada üles pere keskel. Nagu sai märgitud käesoleva otsuse punktis 59, võivad sellised asjaolud aga mõjutada nõutud läbivaatamise ulatust ja põhjalikkust.
- 78 Kuigi pädevad riigisisised asutused võivad teha toiminguid lasteröövi või koguni orjakaubanduse kontekstis esitatud petturlike perekonna taasühinemise taotluste väljaselgitamiseks, nagu väidab õigustatult Madalmaade valitsus, ei vabasta see asjaolu neid ametiasutusi kohustusest võtta arvesse sellise lapse huve, kes võib olla niisugustes tingimustes, nagu kirjeldas A.
- 79 Lisaks sellele ei võimalda ainuüksi bioloogiliste vanemate surmatunnistuste puudumine ja nende puudumise põhjendamiseks esitatud selgituste ebausutavus järeldada, et asjaomane perekonna taasühinemise taotlus on tingimata esitatud lapseröövi või orjakaubanduse kontekstis. Sellega seoses tuleneb direktiivi 2003/86 artikli 11 lõikest 2, mille kohaselt asjaomane liikmesriik võtab arvesse muid tõendeid peresuhte olemasolu kohta ega tohi tugineda ainuüksi tõendavate dokumentide puudumisele, koosloetuna harta artikliga 7 ning artikli 24 lõigetega 2 ja 3, et riigisisised ametiasutused võivad vastavalt juhtumi asjaoludele olla kohustatud tegema vajalikud täiendavad kontrollid, näiteks vestlema perekonna taasühinemist taotleva isikuga, et välistada eespool nimetatud fenomenid.
- 80 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes on ainsana vahetult tuttav tema menetluses oleva kohtuvaidlusega, peab eelnevates punktides nimetatud elementidega arvestades kontrollima, kas see, kuidas riigisekretär vaatas läbi põhikohtuasjas kõne all oleva taotluse, vastab direktiivi 2003/86 nõuetele.
- 81 Kõigi esitatud kaalutlustega arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2003/86 artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus perekonna taasühinemist taotleb isik, kes on saanud täiendava kaitse seisundi, on esitanud perekonna taasühinemise taotluse alaealise kohta, kelle tädi ja väidetavalt ka eestkostja ta on ning kes elab kolmandas riigis pagulasena ja perekondlike sidemeteta, on nimetatud sättega vastuolus see, kui taotlus jäetakse rahuldamata üksnes põhjusel, et perekonna taasühinemist taotleb isik ei ole esitanud ametlikke dokumente, mis tõendaksid alaealise bioloogiliste vanemate surma ja seeläbi kõnealuse isiku ja alaealise peresuhte tegelikkust, ning samuti see, kui pädevad ametiasutused ei pea perekonna taasühinemist taotleva isiku poolt selliste dokumentide esitamise võimatuse põhjendamiseks esitatud selgitusi usutavaks ainuüksi olukorda päritoluriigis käsitleva üldise teabe alusel, võtmata arvesse perekonna taasühinemist taotleva isiku ja alaealise konkreetset olukorda ega spetsiifilisi raskusi, millega nad endi sõnul enne ja pärast oma päritoluriigist põgenemist silmitsi seisisid.

Kohtukulud

- 82 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Euroopa Liidu Kohus on ELTL artikli 267 alusel pädev tõlgendama nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta artikli 11 lõiget 2 sellises olukorras, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, kus eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema lahendi seoses täiendava kaitse saaja poolt esitatud perekonna taasühinemise taotlusega olukorras, kus riigisine õigus on muutnud nimetatud sätte sellisele olukorrale vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks.**
- 2. Direktiivi 2003/86 artikli 11 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus perekonna taasühinemist taotleb isik, kes on saanud täiendava kaitse seisundi, on esitanud perekonna taasühinemise taotluse alaealise kohta, kelle tädi ja väidetavalt ka eestkostja ta on ning kes elab kolmandas riigis pagulasena ja perekondlike sidemeteta, on nimetatud sättega vastuolus see, kui taotlus jäetakse rahuldamata üksnes põhjusel, et perekonna taasühinemist taotleb isik ei ole esitanud ametlikke dokumente, mis tõendaksid alaealise bioloogiliste vanemate surma ja seeläbi kõnealuse isiku ja alaealise peresuhte tegelikkust, ning samuti see, kui pädevad ametiasutused ei pea perekonna taasühinemist taotleva isiku poolt selliste dokumentide esitamise võimatuse põhjendamiseks esitatud selgitusi usutavaks ainuüksi olukorda päritoluriigis käsitleva üldise teabe alusel, võtmata arvesse perekonna taasühinemist taotleva isiku ja alaealise konkreetset olukorda ega spetsiifilisi raskusi, millega nad endi sõnul enne ja pärast oma päritoluriigist põgenemist silmitsi seisisid.**

Allkirjad